

השמיענו רב חסדא שאין הטעם במשנה משום 'רע יאמר
הקונה/ אלא משום שאין יכול לחזור בו אלא אותו שנתאנה
תחילה.
שנינו במשנה: שְחַמְתִּית וְנִמְצְאָת לִבְנָה כו' לבנה ונמצאת
שחמיתית.
הגמרא מדייקת ממשנתנו מהו צבעה של החמה: אָמַר רַב פֶּפְאֵה,
מִדִּקְדָּתִי – ממה שכתוב במשנה 'שחמיתית ונמצאת לִבְנָה', שִׁמְעָה
מִיָּנָה הֵיא שִׁמְשָׁא סוּמְקִיתִי הִיא – יש לנו ללמוד שהחמה אדומה
היא, שהרי שתי מראות בלבד יש בחיטים, לבנות ואדומות, ומתוך
ששנינו במשנה לבנה ושחמיתית, הרי שאותם חיטים אדומות הן
הינן הקריות שחמיתית, ועל שם החמה נקראות כן, משום שהן
אדומות כמותה.
הגמרא מביאה סיוע לדבריה מן המציאות: תָּדַע – ויש לך לדעת
זאת אף מתוך דְּקָא סְמָקָא צִפְרָא וּפִנְיָא – שמאדימה החמה בבוקר
ובערב, וְהָאִי דִּלָּא קָא חֲזִינָא כּוֹלִיָּה יוֹמָא – ומה שבמשך כל היום
אין נראית החמה כאדומה, כְּהוֹרִין הוּא דִּלָּא קָרִי – משום שאין
מאור עינינו ברור כל כך, מחמת אור היום שמכסה את עינינו,
ולכך בערב ובבוקר שהיום חשוך מעט, ניתן לראות את
אדומותיה.
הגמרא מקשה על רב פפא מברייטא: מִיתִיבִי, שנינו בברייטא
בענין מראות הנגעים (שבעות ו'), בהרת עמוקה, כלומר, הבהרת
שנאמרה בתורה צריכה להיראות כאילו היא עמוקה מן העור, וכן
הוא אומר (ויקרא יג ט) 'וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע וְהֵנָּה מִרְאֵהוּ עֹמֵק מִן
הָעוֹר' וגו', שכן הוא הדרך שהלבן נראה עמוק ליד השחור. ואין
הכוונה שתהא הבהרת עמוקה ממש, אלא כְּמִרְאָה חֲמָה עֹמֻקָּה מִן
הַצֵּל – כשם שהמקום שהחמה מאירה עליו בתוך הבית נראה
כעמוק מן הצל שאצלו, שחשוך יותר, כן הנגע צריך להיראות
כאילו עמוק מן העור. מסיימת הגמרא את קושייתה: וְהִרִי הָתָם
לָבָן הוּא – והרי מראה הנגע לבן הוא, ומתוך שמדמה בברייטא
את מראה החמה למראה הנגע, מבואר שאף החמה לבנה היא.
מתרצת הגמרא: כוונת הברייטא כְּמִרְאָה חֲמָה, וְלֹא כְּמִרְאָה חֲמָה
– מראה הנגע דומה מצד אחד למראה החמה, אמנם מצד שני
אינו דומה לו. מבארת הגמרא: כְּמִרְאָה חֲמָה – בכך שזה מראה
הנגע למראה החמה, דְּעֻמּוּקָּה מִן הַצֵּל – שכשם שהחמה נראית
כאילו עמוקה היא מן הצל, כן אף הנגע נראה כעמוק מן העור,
וְלֹא כְּמִרְאָה חֲמָה, דְּאִילוּ הָתָם לָבָן וְהָתָא אֲדוּם – אמנם בצבעו אין
דומה הוא למראה החמה, שהיא אדומה והנגע לבן.
מבשרת הגמרא: וְלִמָּא דְּסִלְקִי מַעֲרִיפָא – ולפי מה שהעלתה
הגמרא על דעתה מתחילה, לומר שמוכח מברייטא זו שהחמה
לבנה היא, יש להקשות איך יתכן לומר כן, וְהָאִי קָא סְמָקָא צִפְרָא
וּפִנְיָא – והרי החמה מאדימה בבוקר ובערב, הרי שאדומה היא.
מתרצת הגמרא: כְּצִפְרָא – הסיבה שמאדמת בבוקר הינה מחמת
דְּחִלְפָא אִפִּי וְיָרְדִי דִּגְן עֵדָן – שעוברת היא אצל הוורדים האדומות
שבגן עדן, המצוי במזרח, וּכְפִנְיָא – ובערב ששוקעת במערב,
מאדמת משום דְּחִלְפָא אִפִּי דְּגִיחָנָם – שעוברת על פתחו של
גיהנם, ומאדמת מכח האש.
וְאִיכָא דְּאִמְרֵי אִיפְכָא – ויש שאמרו שמועה זו בהיפך, שבבוקר
שהחמה עומדת במזרח ומאירה כנגדה, דהיינו שעמוד של אור
יוצא לצד מערב ומכה כנגד הגיהנם, הרי היא מאדימה מחמתו.
ובערב שחולפת במערב, והעמוד של אור הולך לצד מזרח, הרי
הוא מכח בגן עדן, ומאדים מכח אדמומית הוורדים.
שנינו במשנה: יֵין וְנִמְצָא חוּמִין, חומץ ונמצא יין, שְׁנִיתָן לְחֻזְרָא
כְּהוֹן.
במשנתנו מבואר שחומץ ויין שני מינים הם, ולכך בין הלוקח ובין
המוכר יכולים לחזור בהם, ושלא כדן חיטים רעות ויפות. הגמרא
מבשרת האם משנתנו כדעת רבי בלבד היא: לִימָא – האם נאמר
שְׁנִיתָנִין רַבִּי הֵיא וְלֹא רַבָּנָן – שמשנתנו כדעת רבי היא, ולא
כדעת חכמים שבברייטא להלן, דְּנִתְנָא – ששנינו בברייטא,

דְּאִמְרֵי לִיָּה הַלּוֹקֵחַ לְמוֹכֵר, הִרִי אִילוּ לֹא אוֹנִיתָ, לֹא הָיָה מִצִּית
הַדְּרָתָּה בָּךְ – לולי שהיית מאנה אותי במקח זה, אף שהיה מחיר
החפץ מתייקר לאחר מכן, לא היית יכול לחזור בך מן המקח, ואם
כן הִשְׁתָּא דְּאוֹנִיתָ, מִצִּית הַדְּרָתָּה בָּךְ – וכי עתה שפשעת והונית
אותי, תריוח על ידי זה שתוכל לחזור בך, הרי אם כן נמצא חוטא
נשכר, אלא ודאי לא ייפו חכמים אלא את כוחו של המתאנה
שהרשות בידו לחזור בו, ולא ביד המאנה.
הגמרא מביאה שבמשנתנו לעיל (פא) מבואר כדברי רב חסדא:
וְהָתָא תוֹנָא – ואף התנא של משנתנו שנה כן, ששנינו במשנה, אם
התנה המוכר לתת ללוקח חטים יפות, וְנִמְצָאוּ רְעוּת, לֹאֵקָה יוֹבֵל
לְחֻזְרָא בּוֹ, וְלֹא מוֹכֵר, ואף שהוקרו החיטים לבסוף, הרי לנו שבאופן
שהלוקח נתאנה תחילה, אין יכול המוכר לחזור בו אף אם לבסוף
נתאנה גם הוא.
הגמרא מביאה את דברי רב חסדא באופן הפוך, שנתאנה המוכר:
וְאִמְרֵי רַב חֲסָדָא, מִכָּר לֹא שְׁוֹה שֶׁשֶּׁחֲמַשׁ – אדם שהונה את חברו,
ולקח ממנו חפץ ששוה שש זוז, ושיולם עבורו חמש, וְלֹאֵחַר זִמְנָא רַב
הוֹלֵוֹ וְעָמְדוּ עַל שְׁלֹשׁ – הוול החפץ ועמד מחירו על שלוש זוז,
ושבו רוצה הלוקח לחזור בו, שהרי כעת שזה החפץ פחות מן
המעות ששילם. הדין הוא, שאין הלוקח יכול לחזור בו, שהרי מִי
נִתְאָנָה – מי הוא זה שנתאנה מתחילה, בשעת עשיית המקח,
המוכר, לכך המוכר בלבד יוֹבֵל לְחֻזְרָא בּוֹ, וְלֹא לֹאֵקָה, וטעם הדבר,
משום דְּאִמְרֵי לִיָּה הַלּוֹקֵחַ לְמוֹכֵר, אִילוּ לֹא אוֹנִיתָ, לֹא הָיָה מִצִּית
הַדְּרָתָּה בָּךְ – לולי שהיית מאנה אותי במקח זה, אף שהיה מחיר
החפץ נפחת לאחר מכן, לא היית יכול לחזור בך מן המקח, ואם
כן, וכי הִשְׁתָּא מִצִּית הַדְּרָתָּה בָּךְ – עתה שפשעת והונית אותי, תריוח
על ידי זה שתוכל לחזור בך, הרי אם כן נמצא חוטא נשכר, אלא
ודאי לא ייפו חכמים אלא את כוחו של המתאנה שהרשות בידו
לחזור בו, ולא ביד המאנה.
הגמרא מביאה שאף דברי חסדא אלו מבוארים במשנתנו לעיל
(פא) וְהָתָא תוֹנָא – ואף התנא של משנתנו שנה כן, ששנינו במשנה,
אם התנה המוכר לתת ללוקח חטים יפות, וְנִמְצָאוּ רְעוּת, מוֹכֵר
יֹבֵל לְחֻזְרָא בּוֹ, וְלֹא לֹאֵקָה, ואף שהוול החיטים לבסוף, הרי לנו
שבאופן שהמוכר נתאנה תחילה, אין יכול הלוקח לחזור בו אף אם
לבסוף נתאנה גם הוא.
הגמרא מקשה מה השמיענו רב חסדא בדבריו, אחר שנתבאר
שככל דברי רב חסדא מבואר במשנתנו. מקשה הגמרא: מָאִי קָא
שִׁמְעָה לָן – מה השמיענו רב חסדא בדבריו, הרי מִתְּנִיתִין הִיא –
כדבריו מפורש במשנתנו.
מיישבת הגמרא: אִי מִתְּנִיתִין – אם היינו שונים את משנתנו
בלבד, הָיָה אֲמִינָא, דְּלִמָּא דְּרַב חֲסָדָא תְּרִיבִיָּה מִצּוֹ הַדְּרִי בְּהוּ – היינו
סבורים שמא באופנים שנקט רב חסדא, אין הדין כן, אלא שניהם,
בין המוכר ובין הלוקח יכולים לחזור בהם, כיון שבתוך הזמן שיכל
אחד מהם לחזור, התאנה גם השני, אף הוא יכול לחזור בו מאחר
ולא נגמר המקח עדיין, וּמִתְּנִיתִין (הא אתא לאשמועינן דלוקח
יכול לחזור בו דסלקא דעתך אמינא) (וְהִינֵי מַעֲמָא) – ודווקא
במשנתנו שלא היתה האונאה במזרח, אלא במין, הדין הוא שרק
המתאנה יכול לחזור בו, והטעם הוא מִשּׁוּם דְּכִתִּיב (משלי כ ב) 'רַע
יֹאמֵר תְּקוּנָה וְאֵל לוֹ אֵז וְתִהְיֶה לָּוֹ' כלומר, דרך אדם הבא לקנות
סחורת חברו לומר על הסחורה שרעה היא, וממילא ברישא
סיסיכמו ביניהם שיקבל חיטים יפות ונמצאו רעות, וכעת רוצה
המוכר לחזור בו כיון שנתאנה הלוקח, יכול הלוקח לומר לו שכלל
לא נתאנה שאף הוא לקח את החיטים בחזקת רעות. וכן בסיפא
סיסיכמו ביניהם שיקבל חיטים רעות ונמצאו יפות, וכעת רוצה
הלוקח לחזור בו כיון שנתאנה המוכר, יכול המוכר לומר לו הרי
אתה הלוקח בחזקת רעות לקחתם, ואף אני מודה לך שרעות הם,
ולא נתאנתי כלל. מה שאין כן באופן שנקט רב חסדא שהיתה
אונאה בשווי, אין נאמן הלוקח לטעון שידע שאין כן השווי ואף
על פי כן נתרצה, שאין דרך אדם לשלם יותר ממחיר החפץ. לכך

בבא בתרא דף פד עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליים ראשון) רלט

בְּמִדְּוֹד וְנוֹתָן לְתוֹךְ קוֹפְתוֹ שֶׁל הַלּוֹקָה, שֶׁחֲבִילִי שֶׁל הַלּוֹקָה נֶחֱשָׁב
כַּחצִּירוֹ וְקוֹנָה לוֹ, אֲבָל אִם הֵנִיחָם עַל קֶרֶק עַל הַסִּימָטָה אֵינָה כַּחצִּירוֹ
וְלֹא קוֹנָה. אָמַר לִי רַבִּי אֲסִי לְרַבִּי זִירָא, דְּמִי הָאִי מִרְּבָנִי כְּפִלָּא מְרִי
אֵינְשֵׁי שְׁמַעְתָּא – דּוּמָה תִּלְמִיד חָכָם זֶה כִּבְנִי אֲדָם שֶׁלֹּא לִמְדוֹ
מֵעוֹלָם, וְכִי בִּאֻפֹּן שְׂמֵרָד לְתוֹךְ קוֹפְתוֹ שֶׁל לּוֹקָה שְׁעוּמַדָּת בְּסִימָטָה,
מִי־מִרְאָה בְּעִי – הָאֵם הִיא רַבִּי יוֹחָנָן צִרִיךְ לְהִשְׁמִיעֵנִי שְׁקוּנָה, וְהֵלֵא
כִּלְשׁוֹ שֶׁל קוֹנָה זֹכִים לוֹ אֲפִילוֹ בִּרְשׁוֹת הַמּוֹכֵר, וְכֵן שָׁכַן בְּסִימָטָה,
אֲלֵא וְדֹאֵי כּוּוֹנְתוֹ הִיתָה שְׁקוּנָה אֲפִילוֹ עַל קֶרֶק הַסִּימָטָה.
מִסְתַּפֶּקֶת הַגְּמָרָא: קִיבְּלָה מִיָּמֶיהָ – הָאֵם קִיבֵּל רַבִּי זִירָא אֶת תְּשׁוּבַת
רַבִּי אֲסִי, שֶׁכֵּךְ הִיא דַּעַת רַבִּי יוֹחָנָן, אִלּוּ לֹא קִיבְּלָה מִיָּמֶיהָ.
תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבִּי יִנְאִי שְׁהִיָּה רַבּוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן, כִּךְ אָמַר רַבִּי
בְּחֻצֵי הַשְּׁתוּפִין, קוֹנִין הַשְּׁתוּפִים חֲפָצִים וְהָ מִזָּה בִּקְנִין חֲצֵר. מֵאִי לֹאֵו
– הָאֵם אֵין הַכּוּוֹנָה שֶׁאֵם אֶחָד הַשְּׁתוּפִים רוּצָה לְהַקְנוֹת חֲפֵץ
לְשׁוֹתָפוֹ, מִנִּיחָ אֶת הַחֲפֵץ עַל גְּבִי הַקֶּרֶק הַמְשׁוֹתֶפֶת וְחִבְרִירוֹ זֹכָה
בּוֹ. וְיֵשׁ לְלִמּוּד מִזֶּה שְׁהוּא הַדִּין לְסִימָטָה, שְׁהִיא רְשׁוֹת מְשׁוֹתֶפֶת
לְכָל הַרוּצָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לְהַנְחִית חֲפָצִי, שִׁכּוֹל הַמּוֹכֵר לְהַנִּיחַ
אֶת הַחֲפֵץ הַנִּקְנָה עַל גְּבִי קֶרֶק הַסִּימָטָה, וְחִבְרִירוֹ זֹכָה בּוֹ. וּמִסְתַּבֵּר
שֶׁכֹּאֲשֶׁר שָׁמַע רַבִּי זִירָא אֶת דְּבָרֵי רַבִּי יִנְאִי הַסִּכִּים לְתִשְׁבּוּת רַבִּי
אֲסִי, שְׁדִּינוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן עֹסֵק אֲפִילוֹ בְּהַנִּיחַ עַל קֶרֶק וְלֹא רַק
בְּתוֹךְ קוֹפְתוֹ שֶׁל הַלּוֹקָה.
דּוּחָה הַגְּמָרָא: לֹא, אָף אֶת הַדִּין שֶׁל רַבִּי יִנְאִי אֲפִשֶׁר לְבֹאֵר בִּאֻפֹּן
שֶׁהַמּוֹכֵר נוֹתֵן לְתוֹךְ קוֹפְתוֹ שֶׁל הַלּוֹקָה, וְלֹא בְּהִנִּיחָ עַל גְּבִי הַקֶּרֶק.
וּמִסִּייעַת הַגְּמָרָא לְדַלְּתָהּ זֶה: הִכִּי נָמִי מִסְתַּבֵּר – כִּךְ גַּם מִסְתַּבֵּר,
שֶׁרַבִּי יִנְאִי דִּיבֵר כְּשֶׁנָּתַן לְתוֹךְ קוֹפְתוֹ שֶׁל לּוֹקָה, דְּאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב
אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אֵם מִרְדֵּי, וְהִנֵּחַ עַל גְּבִי קֶרֶק הַסִּימָטָה, לֹא קִנְיָה.
וְלִכְאוּרָה קִשְׁיִין אֲהָרִיד – דִּינוֹ שֶׁל רַבִּי יַעֲקֹב בִּשְׁם רַבִּי יוֹחָנָן סוֹתֵר
אֶת דִּינוֹ שֶׁל רַבִּי אֲסִי בִּשְׁם רַבִּי יוֹחָנָן, וְכֵן אֶת דִּינוֹ שֶׁל רַבִּי יִנְאִי, רַבּוֹ
שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן, אֲלֵא לֹא שְׁמַע מִיָּה – בְּהִכְרַח מוֹכֵחַ מִכֵּךְ, שְׂכָאֵן –
הַדִּינִים שֶׁל רַבִּי אֲסִי וְשֶׁל רַבִּי יִנְאִי עוֹסְקִים בְּמִדְּוֹד וְנוֹתָן לְתוֹךְ קוֹפְתוֹ
שֶׁל לּוֹקָה, וְלִכֵּן קִנְיָה. וְאִילוּ כָאֵן – הַדִּין שֶׁל רַבִּי יַעֲקֹב בִּשְׁם רַבִּי
יוֹחָנָן עוֹסֵק בְּמִדְּוֹד וְנוֹתָן עַל גְּבִי קֶרֶק, וְלִכֵּן לֹא קִנְיָה. שְׁמַע מִיָּה –
מוֹכֵחַ מִזֶּה שֶׁרַבִּי אֲסִי טַעָה בְּפִירוּשׁ הַדִּין שֶׁשָּׁמַע מִרַבִּי יוֹחָנָן, וְרַבִּי
יוֹחָנָן דִּיבֵר בְּהַנִּיחַ לְתוֹךְ קוֹפְתוֹ שֶׁל לּוֹקָה, וְיֵשׁ לּוֹמֵר שֶׁרַבִּי זִירָא לֹא
קִיבֵּל אֶת תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֲסִי.
הַגְּמָרָא מִקְשָׁה מִמִּשְׁנֵתוֹ עַל דְּבָרֵי רַבִּי אֲסִי, וּמוֹכִיחָה מִכֵּךְ שֶׁרַבִּי
זִירָא לֹא קִיבֵּל: תָּא שְׁמַע, שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנֵתוֹ, מִדְּוֹד וְלֹא מִשְׁשָׁה, לֹא
קִנְיָה. וְהִרִי פִשׁוּט שֶׁמְדוּבָר בִּאֻפֹּן שֶׁמְדֵר עַל גְּבִי קֶרֶק, שְׁאִילוֹ מִדְּ
לְקוֹפְתוֹ שֶׁל הַלּוֹקָה אֲפִילוֹ רַבִּי יִנְאִי וְרַבִּי יַעֲקֹב אֲמָרוּ שְׁקֵנָה, וְמֵאִי
לֹא – הָאֵם לֹא מְדוּבָר בְּמִשְׁנָה כְּשֶׁמְדֵר בְּסִימָטָה, וְאָף שֶׁהֵנִיחָם עַל
גְּבִי קֶרֶק לֹא קִנְיָה, וְשֶׁלֹּא כִּרְבִי אֲסִי הָאוֹמֵר שֶׁבִּאֻפֹּן כּוֹזֵה סוֹבֵר רַבִּי
יוֹחָנָן שְׁקֵנָה, וְאֵם כֵּן מִסְתַּבֵּר שֶׁרַבִּי זִירָא לֹא קִיבֵּל אֶת דְּבָרָיו. דּוּחָה
הַגְּמָרָא: לֹא – אֵין הִכְרַח שֶׁמְדוּבָר בְּסִימָטָה, אֲלֵא יֵשׁ לְבֹאֵר דִּין זֶה
כְּשֶׁמְדֵר וְנוֹתָן בְּרִשְׁוֹת הָרִבִּים, וְשֵׁם אֲפִילוֹ נָתַן לְתוֹךְ קוֹפְתוֹ שֶׁל לּוֹקָה
לֹא קִנְיָה, כִּיֵּן שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוֹת לְהַנִּיחַ אֶת קוֹפְתוֹ שֵׁם.
מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: אִי הִכִּי, שֶׁהַמִּשְׁנָה עוֹסֶקֶת בִּרְשׁוֹת הָרִבִּים, אֵימָא
רִישָׁא, שֵׁם שְׁנִינוּ שֶׁאֵם מִשְׁשָׁה הַלּוֹקָה אֶת הַפִּירוֹת וְלֹא מִדְּוֹד, קִנְיָה,
וְקִשָּׁה, מִשְׁיָכָה בְּרִשְׁוֹת הָרִבִּים מִי־נִינְאִי – הָאֵם קוֹנָה, וְהָאֵם אֲפִי וְרָבָא
דְּאָמַרִי תְּרוּוֹיָהּ – שֶׁאֲמָרוּ שְׁנִינְהוּ, קִנִּין מִסִּינְיָה – שֶׁמְחֻזָּק הַלּוֹקָה
בַּחֲפֵץ עַל פִּי צִיּוּר הַמּוֹכֵר, קוֹנָה בְּרִשְׁוֹת הָרִבִּים, וְכֵן בְּחֻצֵי שְׁאִינְיָה
שֶׁל שְׁנִינְהוּ, כִּיֵּן שֶׁאֵין אֲפִשְׁרוֹת לַעֲשׂוֹת שֵׁם קִנִּין מִשִּׁיכָה. וּמִשְׁיָכָה
קוֹנָה בְּסִימָטָה, וְכֵן בְּחֻצֵי שְׁהִיא שֶׁל שְׁנִינְהוּ, וְלֹא בִּרְשׁוֹת הָרִבִּים.
וְקִנִּין הַנִּקְנָה קוֹנָה כָּל מְקוֹם. וְעַל כֵּל פִּנִּים מְבֹאֵר בְּדִבְרֵיהֶם
שֶׁמְשִׁיכָה אֵינָה מוֹעִילָה בִּרְשׁוֹת הָרִבִּים וְאֵין אֲפִשֶׁר לְהַעֲמִיד אֶת
הַמִּשְׁנָה בִּאֻפֹּן שֶׁמְשָׁךְ אֶת הַפִּירוֹת בִּרְשׁוֹת הָרִבִּים. מִתְרַצָּה
הַגְּמָרָא: לַעֲוֹלָם מִשְׁנֵתוֹ עוֹסֶקֶת בִּרְשׁוֹת הָרִבִּים, וְמֵאִי מִשְׁשָׁה נָמִי
דְּקִנְיָה – וְאָף הַמְשִׁיכָה שֶׁהַתְּבֹאֵר בְּמִשְׁנָה שְׁמוּעִילָה, הִינֵנו כְּשֶׁמְשָׁךְ
אֶת הַפִּירוֹת בְּרִשְׁוֹת הָרִבִּים לְסִימָטָה, שֵׁשׁ מוֹעִילָה מִשִּׁיכָה.
מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: אִי הִכִּי, שֶׁמְדוּבָר בְּמִשְׁנָה בִּרְשׁוֹת הָרִבִּים, אֵימָא
סִיפָא, שֵׁם שְׁנִינוּ כִּךְ, אֵם הִיא הַלּוֹקָה פִּיקְתָּה, שׁוֹכֵר אֶת מְקוֹמָהּ שֶׁל

יֵין וְחֻמְיָן, מִי־אֶחָד הוּא – יֵין, וְיֵין שְׁנַעֲשָׂה חוּמִין, הִרִי הֵם נֶחֱשָׁבִים
כְּאוֹתוֹ הַמֵּין, וְנִיתָן לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשֻׂרוֹת מֵאֶחָד עַל חֲבִירוֹ.
רַבִּי אֲמַר, הִרִי הֵם נֶחֱשָׁבִים כְּשֵׁנִי מִיָּין, וְאֵם כֵּן מִשְׁנֵתוֹ סוֹבֵרַת
לְכְאוּרָה כִּרְבִי שְׁנֵי מִינִים הֵם, וְלִכֵּךְ שְׁנֵיהֶם יִכּוּלִים לְחַזּוֹר בְּהֵם,
כִּיֵּן שֶׁלֹּא עַל דַּעַת מִיֵּן זֶה עָשׂוּ הַמִּקָּה, מִזֶּה שֶׁאֵין כֵּן לְדַעַת חֲכָמִים
לְכְאוּרָה חוּמִין וְיֵין שׁוּיִם לְחִטִּים יִפּוֹת וְרַעוֹת, שֶׁהַמִּתְנָה בְּלִבָּד
יִכּוּל לְחַזּוֹר בּוֹ.
דּוּחָה הַגְּמָרָא: אֵין הִכְרַח לְהַעֲמִיד אֶת מִשְׁנֵתוֹ כִּרְבִי, שְׁאִפִּילוֹ
תִּימָא רְבָנִי – אֲפִילוֹ אֵם תֵּאֲמַר שֶׁמִּשְׁנֵתוֹ סוֹבֵרַת כִּרְבָּנִי שְׁמִין אֶחָד
הֵם, יֵשׁ לּוֹמֵר שְׁעַד כָּאֵן לֹא פְּלִיגִי רְבָנִי עָלֶיהָ דְּרָבִי – שֶׁלֹּא נִחְלָקוּ
רְבָנִי עַל רַבִּי אֲלֵא לַעֲנִין מְעַשֵּׂר וְתִירוּמָה, שְׁנִיתָן לְהַפְרִישׁ מֵאֶחָד
מֵהֶם עַל חֲבִירוֹ, וְכִדְּבָרֵי רַבִּי אֲלֵא – וְאָף שֶׁהַחוּמִין רַע הוּא מִן הַיֵּין,
מִכָּל מְקוֹם חֵל הַתְּרוּמָה, וְכִדְּבָרֵי רַבִּי אֲלֵא, דְּאָמַר רַבִּי אֲלֵא, מִיֵּין
לְתוֹרֵם מִן הָרַעָה עַל הִיפָה – מִנִּיֵּן שֶׁאֵם תֵּרַם אֲדָם מִן הַפִּירוֹת הַרַעוֹת
עַל הִיפָה, שְׁתִּירוּמָתוֹ תִּירוּמָה, שְׁנִינְהוּ (בְּמִדְּוֹד יח לב) וְלֹא תִשְׁאֹר עָלָיו
הַטָּא בְּהִירוּמָם אֶת חֲלָבֵי מִיֵּינוֹ, כְּלוֹמֵר, שֶׁאֵם תִּפְרִישׁוּ לְתְרוּמָה אֶת
הַחֲלָק הַמְשׁוּבָה, לֹא תִשְׁאֹר עָלָיו חֲטָא, וּמִכָּלל לֹא אֶתָּה שׁוּמַע הָךְ,
שֶׁאֵם יִפְרִישׁ מִן הָרַע עַל הִיפָה, יִשָּׂא חֲטָא. וּמִתּוֹךְ כִּךְ יֵשׁ לְלִמּוּד
שֶׁחֵל שֵׁם תְּרוּמָה עַל הָרַע, וּמִמִּילָא שׁוּב אֵין לוֹ תִּקְנָה לְהַחֲלִיפָה אוֹ
לְחַזּוֹר וּלְתִירוֹם שְׁנִיתָ, כִּיֵּן שֶׁכֵּבֵר חֵל שֵׁם תְּרוּמָה עַל הָרַע, שֶׁאֵם
אֵינִי קְדוּשָׁה, נִשְׂאִיֹת הַטָּא לָמָּה – שֶׁאֵם תֵּאֲמַר שֶׁאֵין חֵל שֵׁם תְּרוּמָה
עַל הָרַע, אֵם כֵּן מִפְּנֵי מִזָּה יַעֲנֵשׁ עַל שֶׁהַפְּרִישׁ, הִרִי לֹא עָשָׂה
בְּהַפְרָשָׁתוֹ לָלוּם, וְכַעַתָּה יִשׁוּב וְיִתְרוֹם מִן הִיפָה. אֲלֵא מְכָאֵן לְתוֹרֵם
מִן הָרַעָה עַל הִיפָה, שְׁתִּירוּמָתוֹ תִּירוּמָה.
מִסִּייעַת הַגְּמָרָא אֶת דְּחִיתָהּ: אֲכֵן לַעֲנִין תְּרוּמָה סוֹבֵרִים חֲכָמִים
שִׁין וְחוּמִין מִיֵּן אֶחָד הוּא, אֲכֵל לַעֲנִין מְקָה וּמְקָה, שֶׁהִתְנוּ עַל יֵין
וְנִמְצָא חוּמִין, וְכֵן לְהִפְךָ, דְּכִילָּא עֲלֵמָא – בֵּין רַבִּי וּבֵין רְבָנִי מוֹדִים
שֶׁבִטֵּל הַמִּקָּה, כִּיֵּן דְּאִימָא דִּינִיחָא לִיחָ בְּחֻמְיָן וְלֹא נִיחָ לִיחָ בְּחֻמְיָן
– שִׁישׁ שְׁנוֹחַ לִי בֵּין וְלֹא בְּחוּמִין, וְאִימָא דִּינִיחָא לִיחָ בְּחֻמְיָן וְלֹא נִיחָ
לִיחָ בְּחֻמְיָן – וְיֵשׁ שְׁנוֹחַ לִי בְּחוּמִין וְלֹא בֵּין, וְאָף לְדַעַת חֲכָמִים
שֶׁמִּין אֶחָד הֵם, מִכָּל מְקוֹם טַעֲמִים שׁוֹנֵה, וּמִשְׁמִישִׁים הֵם לְדַבְרִים
שׁוּנִים. מִזֶּה שֶׁאֵין כֵּן חִטִּים רַעוֹת וְיִפּוֹת שֶׁלִּשְׁנֵיהֶם שֵׁם אֶחָד וְטַעֲם
אֶחָד, וּמִזֶּה שִׁבִּיקֵשׁ הַלּוֹקָה לְקִנְיָת אֲכֵן קִיבֵּל, אֲלֵא שְׁנִתְנָה מַעֲט.

משנה

מִשְׁנֵתוֹ עוֹסֶקֶת בְּאֲדָם הַקּוֹנָה פִּירוֹת מִחֲבִירוֹ, וּמִבֹּאֲרַת מִמֵּתִי אֵין
הַמּוֹכֵר וְהַלּוֹקָה רְשָׁאִים לְחַזּוֹר בְּהֵם: תְּפִיכָרִי פִירוֹת לְחִבְרִי, אֵם
מִשְׁשָׁה הַקּוֹנָה אֶת הַפִּירוֹת, וְאָף שְׁעִדִּין לֹא מִדְּוֹד אֶת כְּמוֹתָם, קִנְיָה,
וְאֵין אֶחָד מֵהֶם יִכּוּל לְחַזּוֹר בּוֹ מִהַמִּקָּה. אֲבָל אֵם רַק מִדְּוֹד הַמּוֹכֵר
אֶת הַפִּירוֹת, וְלֹא מִשְׁשָׁה אוֹתָם הַקּוֹנָה, לֹא קִנְיָה. וְאֵם הִיא הַלּוֹקָה
פִּיקְתָּה, וְרוּצָה לְקִנְיָת אֶת הַפִּירוֹת מִיד, וְהַפִּירוֹת הֵיוּ מוֹנָחִים בִּרְשׁוֹת
הַמּוֹכֵר, הִרִי הוּא שׁוֹכֵר מִהַמּוֹכֵר אֶת מְקוֹמָהּ שֶׁל הַפִּירוֹת, וְנַעֲשָׂה
הַמְקוֹם חֲצִירוֹ, וְקוֹנָה הַפִּירוֹת בִּקְנִין חֲצֵר.
דִּין נוֹסֶף: הַלּוֹקָה שֶׁשָּׂתֵן מִחֲבִירוֹ, הִרִי וְהָ –הַלּוֹקָה לֹא קִנְיָה, עַד
שִׁיפְלִמְלֵנוּ מְקוֹמָם לְמָקוֹם כְּדִי לִיטְלוֹ לְבֵיתָהּ, וּמִתּוֹךְ כִּךְ יִגְבִּיהֵנוּ,
וְיִקְנָה בְּהַגְבָּהָה. וְאֵם הִיא הַפִּשְׁתָּן מִחוּצָר לְקֶרֶק, וְתִלְשֵׁל הַלּוֹקָה
אֲפִילוֹ כָּל שְׁהוּא, קִנְיָה הַלּוֹקָה אֶת כָּל הַפִּשְׁתָּן.

גמרא

סוּגִינֵינוּ דְּנָה הָאֵם 'קִנִּין חֲצֵר' מוֹעִיל בְּסִימָטָה: אָמַר רַבִּי אֲסִי, אָמַר
רַבִּי יוֹחָנָן, מִדְּוֹד הַמּוֹכֵר פִּירוֹת בְּכִלְיָהּ, וְהִנֵּחַ אוֹתָם עַל גְּבִי קֶרֶק
הַסִּימָטָה –כְּנִיסָה צִדְדִית מִרְשׁוֹת הָרִבִּים שֶׁאֵינָה עֲשׂוּיָה לְהַחֲלוֹךְ
הָרִבִּים וְיֵשׁ רְשׁוֹת לְבִנֵי אֲדָם לְהַנִּיחַ שֵׁם אֶת חֲפָצֵיהֶם, אָף שְׁזוֹהוּ
מְקוֹם הַשִּׁייר לְכוֹלָם, מִכָּל מְקוֹם הַמּוֹכֵר מִסְתַּלֵּךְ מִזְכוּתוֹ בְּקֶרֶק זֶה,
וְהִרִי זֶה כְּאִילוֹ הֵנִיחָם בִּרְשׁוֹת הַלּוֹקָה, וְקִנְיָה אֶת הַפִּירוֹת בִּקְנִין חֲצֵר.
רַבִּי זִירָא תִּמָּה עַל דִּין זֶה: אָמַר לִי רַבִּי זִירָא לְרַבִּי אֲסִי, שְׂמָא לֹא
שְׁמַע רַבִּי –רַבִּי אֲסִי מְרַבִּי יוֹחָנָן דִּין זֶה, שֶׁהַלּוֹקָה זֹכָה בְּפִירוֹת, אֲלֵא

המשך ביאור למסכת בבא בתרא ליום ראשון עמ' ב

1	הפירות וקונה אותם בקנין חצר, ואי מדובר שהפירות פְּרָשׁוֹת	7	הרבים, והכי קאָמַר, ואם פְּרָשׁוֹת פְּעָלִים הִיא, ורוצה הלוקח לקנות
2	הָרַבִּים, מִמָּאן אָגַר – ממי יכול הלוקח לשכור את רשות הרבים,	8	מיד, אם הָיָה פִּיקָח, שׁוֹכֵר אֶת מְקוֹמָן מהמוכר וכשמניח שם את
3	אלא ודאי מדובר בחצר השותפים, ושכר הלוקח את המקום	9	הפירות קונה אותם בקנין חצר.
4	מהמוכר, או שמדובר בסימטא, ושכר את מקום הנחת הפירות	10	הגמרא מבררת באילו מקומות נחשב הכלי של האדם כחצירו: רב
5	מבני המבוי הפתוח לסימטא זו. מתרצת הגמרא: לעולם רק	11	וְשִׁמוּאֵל דְּאָמַרִי תְּרוּיָהּ – שאמרו שניהם הלכה זו,
6	הרישא עוסקת ברשות הרבים, ואילו הסיפא אינה עוסקת ברשות		